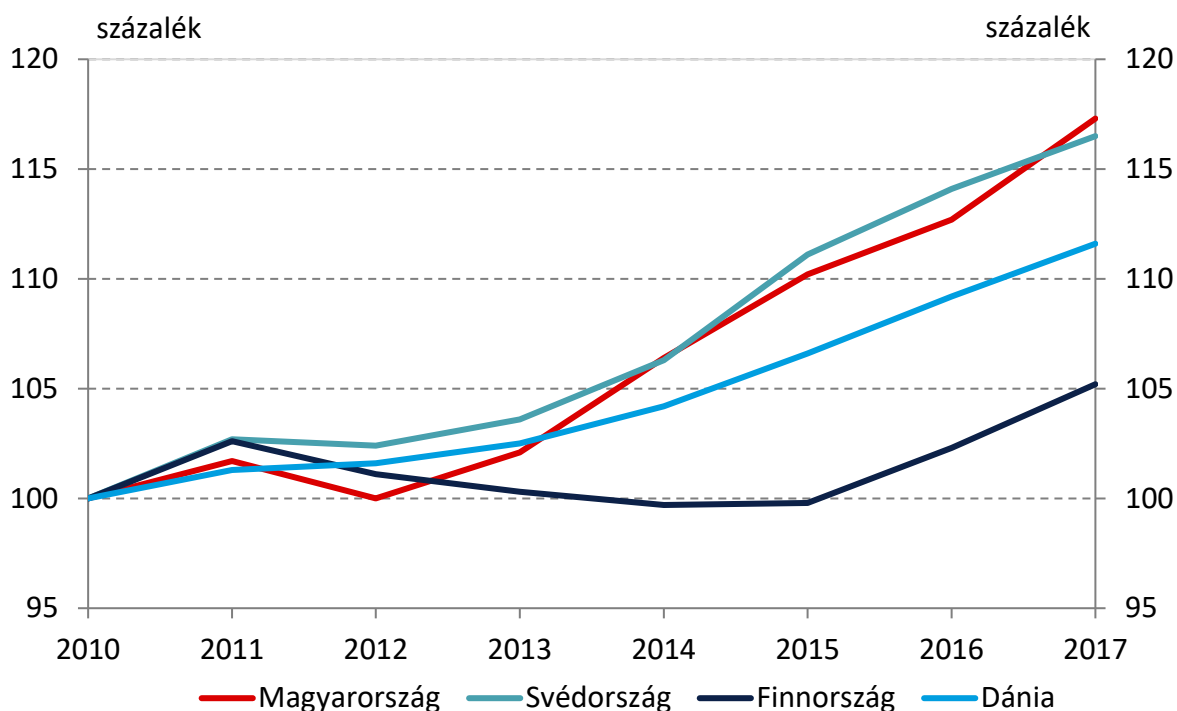

5 + 1 ÁBRA ARRÓL, HOGYAN ZÁRKÓZIK FEL MAGYARORSZÁG A SKANDINÁV ORSZÁGOKHOZ

Magyarország gazdasága az elmúlt években dinamikusan növekedett, így fokozatosan közeledik a nyugat-európai gazdaságok fejlettségéhez. Az MNB 5+1-es felzárkózási cikksorozatának újabb állomásában azt mutatjuk be, hogy Magyarország milyen mértékű konvergenciát mutat az Európai Unió skandináv tagállamaihoz. Dánia, Svédország és Finnország az Európai Unió fejlettebb tagállamai közé tartoznak, ugyanakkor sok szempontból hasonlítanak hazánkra. Lakosságszámuk, nyitott gazdaságuk, Németországgal való erős kapcsolatrendszerük miatt összehasonlítási alapként szolgálhatnak hazánk számára. Magyarország és a skandináv országok közötti fejlettségi különbség az elmúlt években jelentősen csökkent.

Dánia, Svédország és Finnország a világ legfejlettebb államai közé tartoznak, ugyanakkor sok szempontból hasonlítanak hazánkra. Mindhárom ország kis nyitott gazdaságként integrálódott a nemzetközi gazdaságba. Bár területük alapján az EU nagyobb államai közé tartozik Svédország és Finnország, de az éghajlati viszonyok miatt a lakosságszám szempontjából átlag körüliek vagy kisebbek a skandináv országok. A kis méretű belső piac miatt az exportra való termelés fontos tényezőjévé vált a skandináv gazdaságoknak. További hasonlóság, hogy mindegyik ország elsősorban Németországon keresztül kapcsolódik a globális termelési láncba. A fentiek miatt a magyar gazdaság felzárkózásának értékelése szempontjából releváns képet nyújthat Magyarország és a skandináv államok makrogazdasági és versenyképességi pozíciójának összevetése. Az alábbiakban 5+1 ábrán mutatjuk be, hogy hogyan változott Magyarország relatív pozíciója különböző területeken.

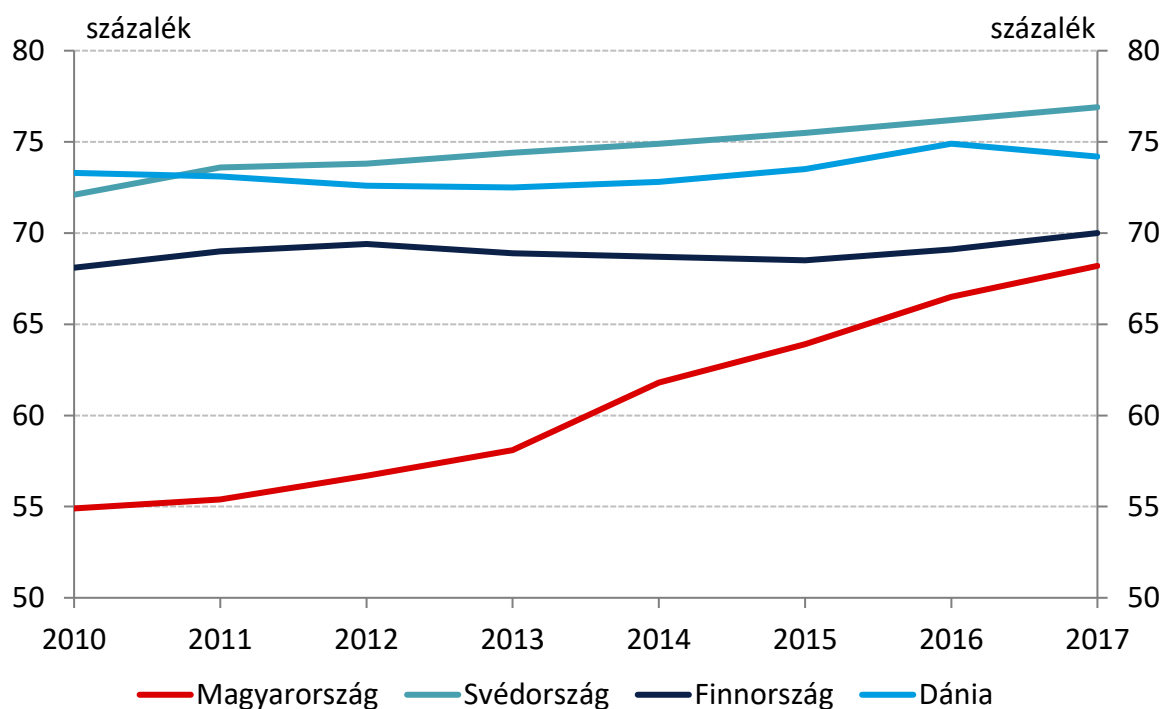
1. ábra: A reál GDP alakulása (2010 = 100 százalék)

Forrás: Eurostat

A magyar gazdaság növekedési üteme meghaladja a skandináv átlagot. Magyarország a 2010 és 2012 közötti gazdasági stabilizációt következtében 2017-re több mint 17 százalékkal növelte GDP-jét reálértéken a 2010-es szinthez képest. A három skandináv állam válságból való kilábalása eltérően alakult. Svédország bruttó hazai össztermékének emelkedése a magyar értéktől alig elmaradva, 16,5 százalék volt az időszakban. Ezzel szemben Finnországban elhúzódott a stagnálás és csak 2015-től kezdődően mutat érdemi növekedést a GDP. Az egy főre jutó jövedelem a vizsgált skandináv államokban az uniós átlag 115 és 130 százaléka között mozgott 2010 és 2017 között, ami számottevően magasabb a magyar szintnél annak ellenére, hogy az a 2010-es 65 százalékról 71 százalékra nőtt 2017-re.

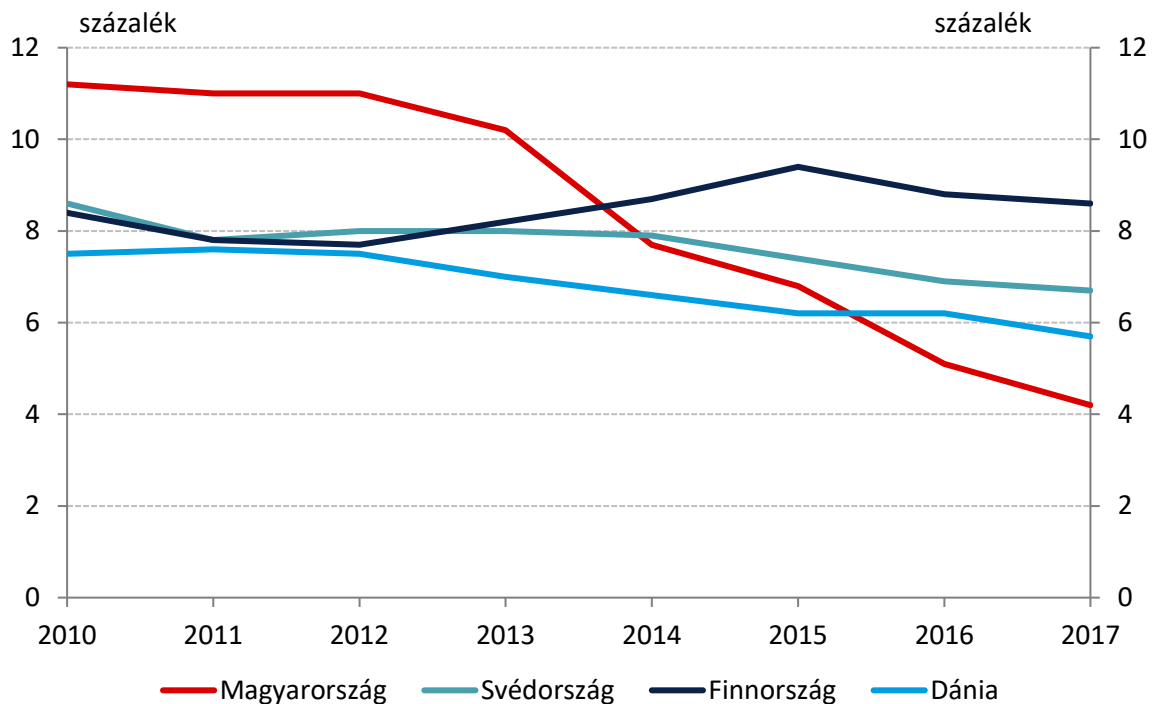
2. ábra: A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája

Forrás: Eurostat

A foglalkoztatás bővülését célzó intézkedések a magyar munkaerőpiaci mutatók jelentős javulását eredményezték, megközelítve az EU átlag feletti skandináv szintet is. A 68 százalékot meghaladó hazai foglalkoztatási ráta 2017-ben kevesebb, mint 2 százalékponttal maradt el a finn rátától, miközben 2010-ben több, mint 13 százalékpont volt a különbsége. A személyi jövedelemadó és a munkavállalást ösztönző további reformok révén a magyar foglalkoztatás közelített a svéd és dán szintekhez is. Az északi országokban a részmunkaidő elterjedtsége és a rugalmas munkavégzést lehetővé tevő más tényezők is hozzájárulnak az EU átlagot meghaladó foglalkoztatási rátához.

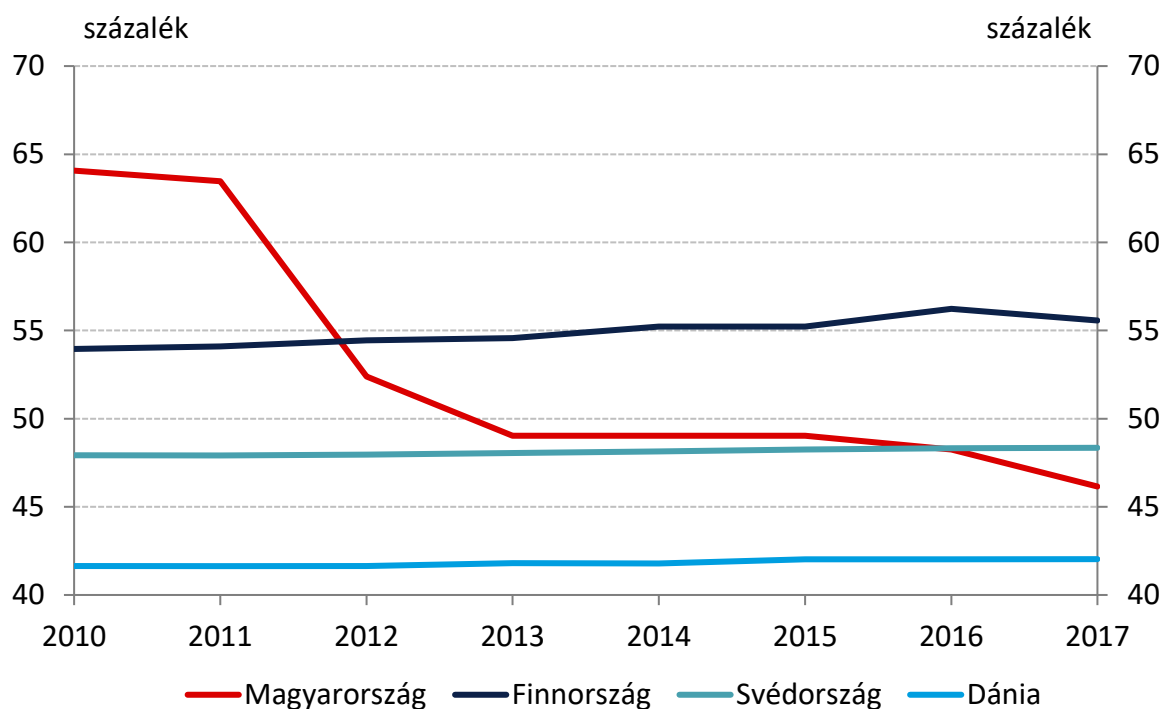
3. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása

Forrás: Eurostat

A foglalkoztatást bővülését támogató intézkedések eredményeképpen ma már alacsonyabb a munkanélküliség hazánkban, mint a skandináv országokban. Finnországban a 8 százalék felett maradó munkanélküliségi ráta is tükrözi a válságból való kilábalás nehézségeit. Utóbbinak továbbá gazdaságszerkezeti átalakulással együtt kell megtörténnie, miután az ország korábbi legsikeresebb vállalata, a Nokia, illetve a teljes elektrotechnikai ipar (és a papírgyártás) sokkokat szenvedett el a 2000-es évek végétől kezdődően. A svéd és a dán munkanélküliségi ráta 6 százalék körüli, míg a magyar 4 százalék alá csökkent 2018-ban, megközelítve ezzel a teljes foglalkoztatást (figyelembe véve a közfoglalkoztatást is).

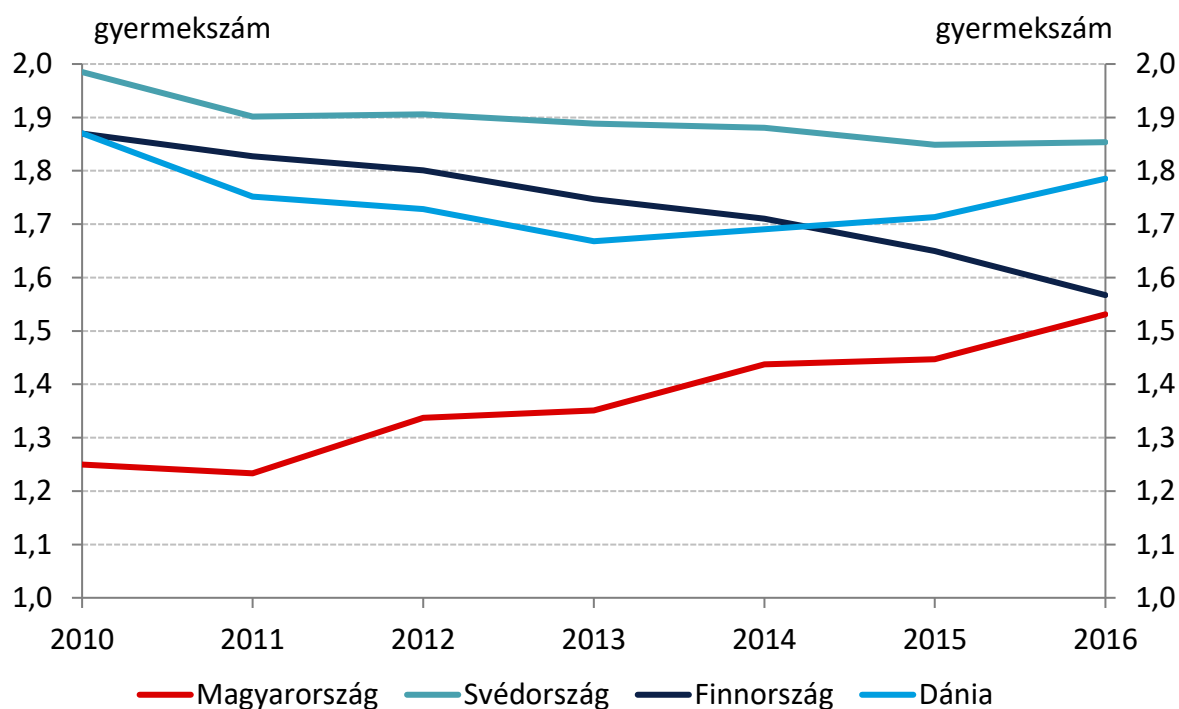
4. ábra: A marginális adók alakulása (gyermektelen, átlagbért kereső munkavállalóknál)

Forrás: OECD

A munkát terhelő adók mértékének csökkentése révén a skandináv államok átlagos szintje alá süllyedt a munka adóterhelése. A marginális adók mutatója, amely egységnyi megszerzett többletjövedelemre rakódó adóteher nagyságát fejezi ki, 2010 és 2017 között az átlagbérnél közel 20 százalékponttal mérséklődött Magyarországon az adóreformnak köszönhetően, ami ösztönzi a többletmunkát és a humán tőkébe való befektetést is. Ugyancsak a foglalkoztatás bővülésének irányába hatottak az időszakban bevezetett, célzottan a leghátrányosabb munkaerő-piaci csoportok foglalkoztatását támogató adókedvezmények (Munkavédelmi Akcióterv) is. A skandináv országokat magas adókulcsok jellemzik, ami többek között azért volt képes évtizedeken át működő modellé válni, mert nagyon alacsony az adóelkerülés.

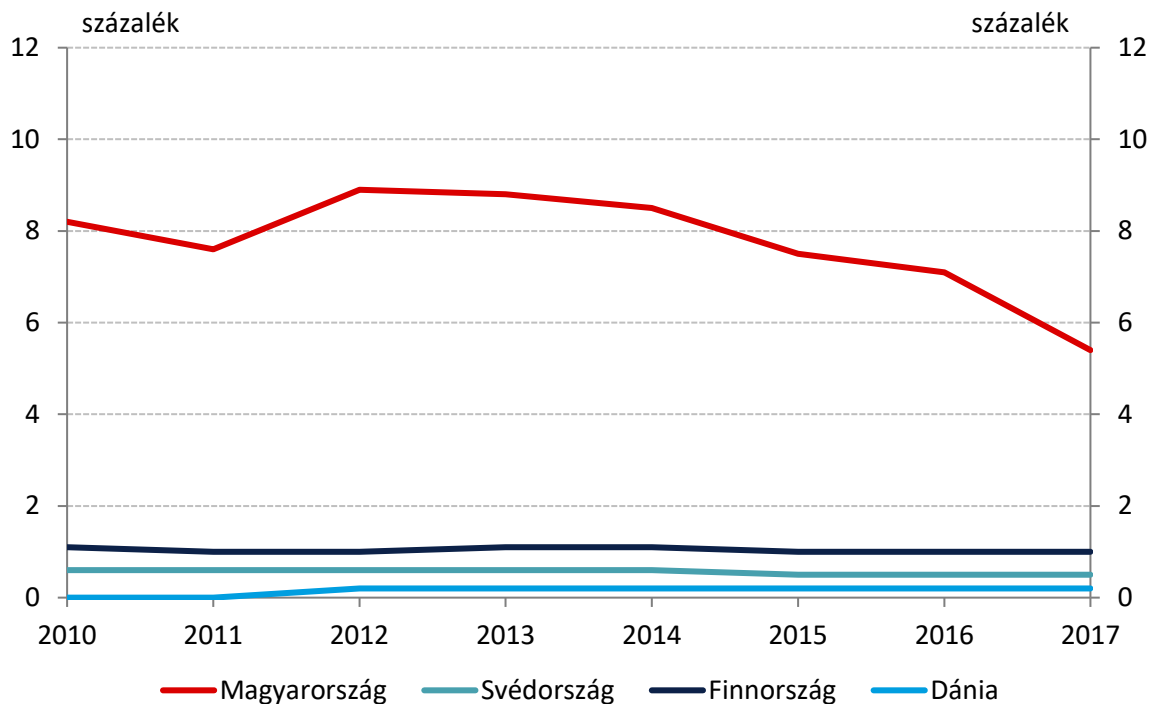
5. ábra: A teljes termékenységi arányszám alakulása

Forrás: Eurostat

A magyar kormányzat kiemelt célja a gyermekvállalás ösztönzése. A népesség elöregedése és a népességszám csökkenése szinte valamennyi fejlet ország számára az egyik legnagyobb kihívás a következő évtizedekben. A munkaképes korú lakosság számának csökkenése rövidebb távon is érezhetővé válik. Hosszú távon a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megfordításának kulcsa természetesen a születendő gyermekek számának növelése. A szülőképes korú nőkre jutó gyermekek számát bemutató teljes termékenységi ráta a vizsgált országokban sehol nem éri el a természetes társadalmi reprodukcióhoz szükséges 2,1-es értéket. Hazánkban 2011 és 2016 között 1,23-ról 1,5-es érték fölé emelkedett a mutató, így megközelítette Finnországét, ahol 2010 óta eltelt időszakot – a magyar folyamatokkal szemben – a termékenységi ráta jelentős visszaesése jellemezte (véltetően összefüggésben az elhúzódó válsággal). A Dániával és Svédországgal szembeni lemaradásunk is csökkent az elmúlt években.

2. ábra: Vállalatalapítási költségek az egy főre jutó GNI százalékában

Forrás: Világbank

A vállalatalapítási költségek jelentős mértékben meghatározzák egy gazdaság rugalmasságát, alkalmazkodóképességét, az új ötletek, vállalatok megvalósításának esélyét. A mutatóban számottevő javulást ért el Magyarország: 2012 és 2017 között 3,5 százalékponttal csökkent a költségek mértéke egyrészt az egy főre jutó GNI növekedése, másrészt a vállalati adminisztrációt egyszerűsítő intézkedések (korlátolt felelősségű társaságok, valamint betéti társaságok alapításának illetékmentessége) miatt. Ennek ellenére még számottevően magasabbak az ilyen jellegű terhek, mint Skandináviában, így fontos lenne ezeket tovább csökkenteni, hogy a magyar vállalkozók ne kerüljenek már az üzleti folyamat elején versenyhátrányba svéd, dán vagy finn versenytársainkhoz képest. Ezért is tartja nagyon fontosnak a Magyar Nemzeti Bank a versenyképességi reformok folytatását.

Szerkesztett formában megjelent a novekedes.hu oldalon 2019. február 18-án.